

Zápis o obhajobě doktorské disertační práce

Datum: 26. 10. 2016

Jméno: **JUDr. Filip Josef**

Téma: Trestněprávní a kriminologické aspekty trestného činu znásilnění

Přítomni: prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc. (předseda komise), JUDr. Jan Sváček (člen komise), JUDr. Rudolf Vokoun, CSc. (člen komise), JUDr. Vladimír Stibořík (oponent), doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D. (školitel)

Omluveni: doc. JUDr. Mgr. Jana Tlapák Navrátilová, Ph.D. (oponent).

Předseda komise (prof. Jelínek) přivítal všechny přítomné, představil členy komise a seznámil je s uchazečem, který splnil všechny zkoušky v doktorském studiu včetně státní doktorské zkoušky. Potvrdil přijetí doktorské disertační práce k publikaci v edičním středisku (dle přiloženého potvrzení bude publikována jako č. 543 v edičním středisku PF UK) a konstatoval usnášeníschopnost komise. Poté vyzval uchazeče, aby představil svou disertační práci.

Doktorand přednesl úvodní slovo a představil hlavní myšlenky své práce, ve které se zaměřil na trestněprávní a kriminologické aspekty trestného činu znásilnění, kterým se snažil věnovat ve vzájemných souvislostech. Nepojal práci jako rozdělenou na část trestněprávní a kriminologickou, ale obě dvě části se v jeho práci prolínají. Potom stručně představil jednotlivé kapitoly své disertační práce, která vychází z historických souvislostí ve vztahu k trestnému činu znásilnění. V rámci tohoto pojednání poukázal kromě právních aspektů i na některé konotace sociální související se sexualitou a sexuální agresí. Po historickém úvodu do tématu, který obsahuje i popis vývoje právní úpravy na našem území, se věnoval jednotlivým znakům skutkové podstaty trestného činu znásilnění. Z hlediska jednotlivých znaků trestného činu věnoval větší pozornost výkladům týkajícím se objektivní stránky trestného činu znásilnění, a to zejména znaku jednání. Doktorand zdůraznil význam kategorizace jednotlivých forem sexuálního chování. Věnoval se nejen obvyklým otázkám, např. jednání spočívajícímu ve zneužití bezbrannosti, ale též problémům v literatuře méně rozebíraným, kupř. otázkou nepřímého pachatelství. Podrobně se vyjádřil rovněž k stále aktuální otázce týkající se výkladu forem způsobů jednání se souloží srovnatelných či nesrovnatelných ve smyslu skutkové podstaty trestného činu znásilnění dle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku a souvisejících skutkových podstat sexuálního deliktů. Doktorand se také věnoval dosud v literatuře neuvažovaným formám sexuálního chování. Dále se vyjádřil k trestněprávní odpovědnosti právnických osob dle platného zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. V této otázce zejména vyjádřil *de lege ferenda* názor, že by se právnické osobě nemělo trestněprávně přičítat jednání fyzické osoby, jenž naplňuje skutkovou podstatu trestného činu

znásilnění. Kritizoval tak v současné době prosazované pojetí trestní odpovědnosti právnických osob. Ve vztahu k problematice subjektu trestného činu se zaměřil ještě na různé vlivy na přičetnost osoby (např. vliv psychofarmak na sexualitu dotyčné osoby).

Předseda komise (prof. Jelínek) vyzval přítomného oponenta, aby se vyjádřil.

První oponent (JUDr. Stibořík) doporučil práci k obhajobě. Práci označil za velmi kvalitní. Ocenil rovněž citlivé propojení trestněprávních a kriminologických otázek. Pochválil také důslednou práci doktoranda s literárními prameny a ocenil jeho schopnost pracovat s množstvím pramenů, které dosud nejsou dostupné v českém jazyce. Oponent především ocenil, že autor zkoumal všechny jevy řádně v kontextu současného formálního pojetí trestného činu a že ve své práci přináší i některé nové pohledy. Oponent poté uzavřel, že považuje práci za přínosnou a v případě úspěšné obhajoby doporučuje udělit akademický titul Ph.D.

Předseda komise (prof. Jelínek) poté přečetl podstatné části posudku druhého oponenta (doc. Tlapák Navrátilová), ve kterém byla vyzdvižena stálá aktuálnost zvoleného tématu. Předložená práce přesahuje sice značně povinný rozsah, což však není vzhledem k ucelenému a kvalitnímu zpracování problematiky hodnoceno negativně. Práci označil za zdařilou i z hlediska formálního, neboť je členěna logicky a přehledně. Oponent ocenil rovněž kvalitní polemiku s komentářovou literaturou a judikaturou soudů. Závěrem bylo konstatováno, že práce je doporučena k obhajobě.

Předseda komise (prof. Jelínek) poté vyzval uchazeče, aby se vyjádřil a zodpověděl otázku druhého oponenta (doc. Tlapák Navrátilová), která mu byla položena v posudku.

Doktorand zopakoval své návrhy de lege ferenda týkající se trestní odpovědnosti právnických osob za trestný čin znásilnění a ve vztahu k možnostem změny právní úpravy nebo změny praxe orgánů činných v trestním řízení poukázal na úskalí zejména v samotné práci orgánů činných v trestním řízení. V této souvislosti upozornil i na vliv charakterových a osobnostních vlastností jednotlivých orgánů činných v trestním řízení, a dále např. ošetřujících lékařů, kteří se rovněž mohou svým jednáním podílet na tzv. sekundární viktimizaci.

Předseda komise poté otevřel obecnou rozpravu a požádal o slovo pana školitele (doc. Gřivna).

Školitel (doc. Gřivna) ocenil uchazeče z hlediska jeho odborných znalostí, poukázal na to, že již v pregraduálním studiu byl aktivním a zvědavým studentem, na toto studium navázal úspěšně v rigorózním řízení a následně i ve studiu v doktorské formě. Oceňuje širší záběr práce, tj. historické poznámky a další nejen trestněprávní aspekty zkoumané problematiky. I po stránce metodologické považuje práci za dobře zpracovanou.

V obecné rozpravě se do diskuze zapojili všichni přítomní. Předseda komise se uchazeče dotázal, co ho vedlo k volbě tématu práce. Doktorand uvedl, že její zpracování chápal jako možnost proniknout do oblasti sexuologie a jednotlivých parafilií pachatelů. Doktor Sváček se poté věnoval situacím, kdy je osobou poškozenou dítě a osoba mladší 15 let

a dojde ke zneužití bezbrannosti. Položil doktorandovi otázku týkající se ekvivalentu okolnosti spočívající v bezbrannosti u trestného činu pohlavního zneužití. Doktorand v této souvislosti krátce diskutoval o pojmu závislosti a rozdílech mezi bezbranností a závislostí. V rámci obecné rozpravy pak např. první oponent (JUDr. Stibořík) vznesl otázku možnosti využití materiálního korektivu ve smyslu § 12 odst. 2 trestního zákoníku ve vztahu k posunům ve výkladu, k čemuž se doktorand vyjádřil kladně, a to např. v souvislosti s posuzováním, zda dané jednání podřadit pod ustanovení o trestném činu znásilnění nebo pod ustanovení o ostatních sexuálních deliktech.

V neveřejné části obhajoby proběhlo tajné hlasování s jednoznačně kladným výsledkem 5/0.

Zapsal: JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.